

Jaarstukken 2019

06-07-2020

Financiering

Afdelingsmanager: K. Deutekom
Afdeling: Directie

Algemeen

Deze paragraaf informeert de raad over het treasurybeleid en het risicobeheer van de financieringsportefeuille. De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's. Daarbij neemt de gemeente de kaders in acht die zijn geregeld in de wet Financiering Decentrale Overheden (Fido).

De Wet Fido

Het belangrijkste uitgangspunt van deze wet is het beheersen van de (mogelijk) uit de treasuryfunctie voortvloeiende risico's. Door middel van het stellen van eisen aan de kasgeldlimiet en de renterisiconorm worden de renterisico's van zowel de korte als de lange schuld door de wet begrensd. Ook verplicht de wet gemeenten twee treasury instrumenten te hanteren:

- Het door de raad vaststellen van een treasurystatuut;
- Het in de begroting en jaarstukken opnemen van een financieringsparagraaf.

Treasurystatuut

Het beleidsmatige kader voor het uitvoeren van de treasuryfunctie is vastgelegd in het 'Treasurystatuut Gemeente Diemen 2016'. Het statuut onderscheidt vier algemene doelstellingen:

- Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities;
- Het beschermen van gemeentelijke vermogens- en (rente-)resultaten tegen ongewenste financiële risico's;
- Het minimaliseren van de interne en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities;
- Het optimaliseren van de renteresultaten.

Financieringsparagraaf

Interne ontwikkelingen

De treasuryfunctie stelt elk kwartaal een liquiditeitsbegroting op en stemt met de afdelingen af of er nog grote investeringen in de toekomst liggen waarvoor de gemeente genoeg middelen voor moet hebben. Zo heeft de gemeente altijd genoeg middelen maar blijft het onder het kasgeldlimiet.

Externe ontwikkelingen

Rentevisie

Voor het treasurybeheer is de ontwikkeling van de rente vanzelfsprekend erg belangrijk. Het gemiddelde inflatieniveau in Nederland komt volgens het Centraal Planbureau (CPB) in 2019 op 2,70% uit.

De Nederlandse economie van 2019 had volgens het CPB in de Decemberraming 2019 een groei van 1,7%.

De Europese Centrale Bank (ECB) heeft de rente in 2019 op 0,0% gezet. Door de lage rente van de ECB kunnen wij op dit moment nog voor extreem lage percentages op de geld- en kapitaalmarkt terecht.

Treasurybeheer

Bij het treasurybeheer onderscheiden we de volgende deelfuncties:

- Risicobeheer (renterisico's en kredietrisico's);
- Kasbeheer;
- Gemeentefinanciering.

Risicobeheer

Risicobeheersing vormt één van de pijlers van de wet Fido. In beginsel kunnen de risico's die verbonden zijn aan de uitvoering van de treasuryfunctie worden onderscheiden in renterisico's, kredietrisico's, koersrisico's en valutarisico's. Voor onze gemeente zijn de twee laatstgenoemde risico's niet van toepassing, want onze gemeente heeft geen vrij verhandelbare aandelen en dergelijke en leningen worden uitsluitend verstrekt, aangegaan of gegarandeerd in euro's.

Renterisico's

Renterisico kortlopende schuld

Het financieren van de gemeentelijke huishouding door middel van kortlopende geldleningen en de kredietfaciliteit bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is gebonden aan de norm die de kasgeldlimiet van de Wet Fido stelt. Dit is 8,5% van het begrotingstotaal per 1 januari van het begrotingsjaar.

Kasgeldlimiet

Met de kasgeldlimiet is in de Wet Fido een norm gesteld voor het maximum bedrag waarop de gemeente haar bedrijfsvoering mag financieren met kortlopende leningen (< 1 jaar). Daaronder valt ook het 'rood' staan bij de bank. De norm bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal bij aanvang van het begrotingsjaar. Er is sprake van een overschrijding van de kasgeldlimiet wanneer de netto kortlopende schuld per de eerste dag van elk van de drie maanden in een kwartaal, hoger is dan de berekende limiet.

In 2019 bedroeg het begrotingstotaal van de gemeente € 82,4 miljoen. De kasgeldlimiet voor de gemeente bedroeg € 7,0 miljoen.

Kasgeldlimiet	1ste kwartaal	2de kwartaal	3de kwartaal	4de kwartaal
1. Toegestane kasgeldlimiet				
Begrotingstotaal 2019	82.452	82.452	82.452	82.452
- in procenten van de grondslag	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
- in bedrag	7.008	7.008	7.008	7.008
2. Omvang vlotende korte schuld				
Opgenomen gelden < 1 jaar	6.000	5.000	10.000	10.000
Schuld in rekening-courant	-	-	-	-
Gestorte gelden door derden < 1 jaar	-	-	-	-
Totale omvang van de vlotende schuld	6.000	5.000	10.000	10.000
3. Vlotende middelen				
Contante gelden in kas	-	-	-	-
Tegoeden in rekening-courant	893	610	539	522
Overige uitstaande gelden < 1 jaar	3.432	6.821	4.315	7.492
Totale omvang van de vlotende omvang	4.325	7.431	4.854	8.014
Toets kasgeldlimiet				
Totaal netto vlotende schuld (2)-(3)	1.675	-2.431	5.146	1.986
Toegestane kasgeldlimiet (1)	7.008	7.008	7.008	7.008
Ruimte (+)/Overschrijding (-) = (1)-(4)	5.333	9.439	1.862	5.022

In 2019 heeft de gemeente meerdere kasgeldleningen aangetrokken. Alle kasgeldleningen hadden een periode van een kwartaal. Door nauwkeurig een liquiditeitsbegroting te maken is de gemeente altijd onder het limiet gebleven.

Renterisico langlopende schuld

Met de renterisiconorm is in de wet Fido een norm gesteld voor het renterisico op langlopende opgenomen leningen. Op onderstaande Modelstaat B moet de gemeente aan de provincie rapporteren over het renterisico gedurende een periode van vier jaren. De herfinanciering van jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen van lopende geldleningen mogen niet meer bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Het renterisico wordt getoetst aan het bedrag van de renterisiconorm.

De volgende tabel geeft de renterisiconorm weer voor 2019.

Modelstaat B		Variabelen renterisiconorm	Begroot 2019	Rekening 2019
Stap				
Berekening Renterisiconorm				
(4a)	Begrotingstotaal 2019		82.452	87.385
(4b)	Percentage regeling		20%	20%
(4) = (4a x 4b/100)	Renterisiconorm		16.490	17.477
Berekening ruimte / overschrijding				
-1	Renteherzieningen		-	-
-2	Aflossingen		6.000	6.000
-3	Renterisico (1+2)		6.000	6.000
-4	Renterisiconorm		16.490	17.477
(5a) = (4>3)	Ruimte onder renterisiconorm		10.490	11.477
(5b) = (3>4)	Overschrijding renterisiconorm		-	-

Uit de tabel blijkt dat de gemeente in 2019 de renterisiconorm niet heeft overschreden.

Kredietrisico's

Deze kunnen zich op twee manieren manifesteren:

1. Kredietrisico's op uitgezette deposito's en verstrekte langlopende leningen. In 2019 had de gemeente geen overtollige liquiditeiten op deposito staan. In 2019 zijn er geen nieuwe langlopende leningen verstrekt.

Bij de reeds verstrekte langlopende geldleningen loopt de gemeente een beperkt risico. Onder 'Uitzettingen' staan ze in een overzicht aflopend naar risico gerangschikt. Ze voldoen alle aan de eisen gesteld in de Wet Fido en het Treasurystatuut of zijn expliciet door de Raad goedgekeurd. Geen enkele geldnemer is in 2019 in gebreke gebleven wat betreft zijn betalingsverplichting.

2. Kredietrisico's op borgstelling (gemeentegaranties)

Hier maken we onderscheid tussen achtervang (indirecte borgstelling) en directe borgstelling.

Diemen bekleedt samen met het Rijk een achtervangpositie bij de Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) en de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW). Hierdoor staat onze gemeente indirect borg voor langlopende leningen die onder directe borging van het WSW aan woningcorporaties zijn verstrekt. Voor hypothecaire geldleningen met Nationale Hypotheek Garantie die onder directe borging van het WEW aan particulieren zijn verstrekt, geldt de achtervangpositie tot 1 januari 2014. Voor hypotheekleningen na die datum heeft het Rijk de achtervangpositie van de deelnemende gemeenten voor 100% overgenomen. Geen van beide stichtingen heeft in 2019 aanspraak gemaakt op de achtervangpositie.

Bij directe borgstelling staat de gemeente jegens geldgevers borg voor de betaling van rente en aflossing op langlopende geldleningen die door lokale organisaties, instellingen of verenigingen zijn aangetrokken en die activiteiten verzorgen welke in het verlengde liggen van de gemeentelijke publieke taak.

In de volgende tabel zijn de leningen opgenomen waarvoor de gemeente zich direct borg heeft gesteld.

Gewaarborgde geldleningen							
Geldnemer	Geldgever	Oorspronk. bedrag geldlening	Restant-schuld 31-12-2018	Vermeer-dering 2019	Aflossing 2019	Restant-schuld 31-12-2019	Rente perc.
Kinderkorf	B.N.G. 40.104135	1.600	1.350	-	40	1.310	3,65%
Soc. Medisch Centrum Diemen-Zuid	B.N.G. 40.81323.02	420	328	-	18	310	6,32%
	B.N.G. 40.104135	392	274	-	13	261	6,27%
Cordaan Parkstad	Fortis ASR	3.176	953	-	212	741	7,04%
	B.N.G. 40.85966	3.176	953	-	106	847	6,58%
	B.N.G. 40.92554	2.198	761	-	85	676	6,35%
St. Ouddiemerlaan 543	Rabobank Utrecht	771	587	-	14	573	3,95%
	B.N.G.	500	333	-	16	317	4,97%
Woonstichting de Key	B.N.G. 40.82349.02	3.676	1.928	-	371	1.557	5,77%
Amsterdamse Mij. tot Stadsherstel	St. Nat. Restauratiefonds	272	100	-	10	90	2,20%
Totaal		16.181	7.567	-	885	6.682	

Alle geldnemers hebben in 2019 tijdig aan hun betalingsverplichtingen voldaan. Er is in 2019 geen nieuwe borgstelling afgegeven.

Kasbeheer

Met de renterisiconorm is in de wet Fido een norm gesteld voor het renterisico op langlopende opgenomen leningen. Op onderstaande Modelstaat B moet de gemeente aan de provincie rapporteren over het renterisico gedurende een periode van vier jaren. De herfinanciering van jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen van lopende geldleningen mogen niet meer bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Het renterisico wordt getoetst aan het bedrag van de renterisiconorm.

De Gemeentefinanciering

Voor de financiering van de diverse investeringen trekt de gemeente langlopende leningen (langer dan 1 jaar) aan. Per 1 januari 2019 stond er voor een totaalbedrag van € 51 miljoen aan opgenomen leningen op de balans. In 2019 is er een lening van € 6 miljoen vrijgefallen. Deze lening is niet hergefinancierd. Hierdoor heeft de portefeuille langlopende leningen op 31 december 2019 een omvang van € 45 miljoen.

Portefeuille langlopende leningen						
Geldgever	Boekwaarde 31-12-2018	Opname 2019	Aflossing 2019	Boekwaarde 31-12-2019	Soort lening	Rente-percentage
B.N.G.	6.000.000	-	6.000.000	-	Fixe	0,969%
B.N.G.	4.000.000	-	-	4.000.000	Fixe	3,240%
Waarborgfonds voor de Zorg	4.000.000	-	-	4.000.000	Fixe	3,300%
B.N.G.	6.000.000	-	-	6.000.000	Fixe	1,949%
Provincie Groningen	5.000.000	-	-	5.000.000	Fixe	1,300%
B.N.G.	5.000.000	-	-	5.000.000	Fixe	1,958%
Aegon Levensverzekering	7.500.000	-	-	7.500.000	Fixe	1,030%
B.N.G.	7.500.000	-	-	7.500.000	Fixe	0,900%
B.N.G.	6.000.000	-	-	6.000.000	Fixe	1,550%
Totaal	51.000.000	-	6.000.000	45.000.000		

Uitzettingen

Behalve langlopende opgenomen leningen heeft de gemeente ook langlopende uitgezette leningen. Deze zijn verstrekt in het kader van de publieke taakuitoefening.

Langlopende uitzettingen	Boekwaarde 31-12-2018	Opname 2019	Aflossing 2019	Boekwaarde 31-12-2019
Hypothecaire geldleningen	826	-	-	826
Lening aan SVN	6.262	162	-	6.424
Leningen aan diverse sportverenigingen	367	-	-35	332
Overige langlopende uitzettingen	161	-	-20	141
Totaal	7.616	162	-55	7.723

De sportverenigingen hebben € 35.000 afgelost. Dit is conform de regeling.

De aflossingen bij hypothecaire geldleningen zijn hoger dan verwacht. Dit is veroorzaakt doordat meerdere (ex)ambtenaren hun hypotheek volledig hebben afgelost.

Daarnaast is er € 50.000 toegekend aan het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVN) om duurzaamheidsleningen te verstrekken aan inwoners die duurzame maatregelen aan hun woning treffen. Daarnaast is de rente a € 112.000 van 2017 tot en met 2019 aan toegevoegd.

Saldo financieringsfunctie

Het saldo van de financieringsfunctie bestaat uit het saldo van:

- De werkelijk betaalde rente over aangetrokken leningen en opgenomen middelen in rekening courant ("roodstand");
- De werkelijk ontvangen rente over verstrekte leningen, beleggingen (deposito's) en credit-saldi in rekening courant.

Het volgende overzicht is een saldo van de werkelijk betaalde en ontvangen rente en vergelijkt ze met de bedragen van de begroting.

Saldo financieringsfunctie	Begroting 2019	Rekening 2019	Vershil 2019
Betaalde rente langlopende leningen o/g	-1.300	-837	463
Betaalde rente kortlopende leningen o/g	-5	-	5
Ontvangen rente langlopende leningen u/g	40	155	115
Ontvangen rente kortlopende leningen u/g	-	31	31
Totaal	-1.265	-651	614

Door een veranderd rentepercentage hebben we in 2019 minder rente op langlopende leningen moeten betalen dan begroot. Ook hebben we meer rente ontvangen op langlopende leningen.

In 2019 heeft de gemeente kasgeldleningen opgenomen, maar door een negatieve rente stand heeft de gemeente rente ontvangen in plaats te moeten betalen. Daarnaast is er vanuit de Stimuleringsfonds Huisvesting (SVn²⁶) eenmalig rente ontvangen over voorgaande jaren.

²⁶ SVn doet voor de gemeente de uitvoering van Startersleningen